

Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ ΚΑΙ ΤΟ «ΟΧΙ»

ГРЕЧЕСΚΗ ΠΡΕΜΪΕΡ-ΜΙΝΙΣΤΡ ΙΟΑΝΝΙΣ ΜΕΤΑΚΣΑΣ Η ΕΓΟ ЗНАΜΕΝΙΤΟЕ «НЕТ» ДΕΡЖΑΒΑΜ ΟΣΙ

Ιωάννης (Μιχαήλ) Μεταξάς (Ιθάκη 12 Απριλίου 1871 - Αθήνα 29 Ιανουαρίου 1941) υπήρξε ανώτατος αξιωματικός του Ελληνικού Στρατού και στη συνέχεια πρωθυπουργός και δικτάτορας (1936-1941). Έλαβε μέρος στους Βαλκανικούς πολέμους και το 1917 εξορίστηκε στην Κορσική. Με την επιστροφή του ίδρυσε το κόμμα των Ελευθεροφρόνων, το οποίο κατάφερε πολλές φορές να εισέλθει στη Βουλή συγκεντρώνοντας όμως χαμηλά ποσοστά. Το 1936, κατόπιν διαφόρων συγκυριών, διορίστηκε Πρωθυπουργός της Ελλάδας, στη θέση του αποβιώσαντος Κωνσταντίνου Δεμερτζή και στη συνέχεια πρωτοστάτησε στην επιβολή του δικτατορικού "*καθεστώτος της 4ης Αυγούστου*", κυβερνώντας έως το θάνατό του το 1941. Έμεινε στην ιστορία για την απάντηση που έδωσε στο Ιταλικό φασιστικό τελεσίγραφο της 28ης Οκτωβρίου 1940 και για την ταχεία πολεμική προπαρασκευή της Ελλάδας ενόψει του ελληνοϊταλικού πολέμου και της γερμανικής εισβολής στην Ελλάδα. Ως στρατιωτικός είχε διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στους Βαλκανικούς πολέμους και στον λεγόμενο *Εθνικό διχασμό*.

Иоаннис (Μιχαήλ) Μετακσас (ο. Итака 12 апреля 1871 – Афины 29 января 1941) был генералом греческой армии и в дальнейшем премьер-министром и диктатором (1936-1941). Принимал участие в Балканских войнах и в 1917 г. был сослан на Корсику. По возвращении основал партию Свободомыслящих, которой удавалось много раз вступать в Парламент, набирая тем не менее низкое количество голосов. В 1936 г., в связи с различными обстоятельствами, был назначен премьер-министром Греции на место скончавшегося Константиноса Демерциса, затем установил диктаторский режим «4 Августа» и правил до самой смерти в 1941 г. Запомнился в истории за ответ, который дал на ультиматум фашистской Италии 28 октября 1940 г. и за быструю военную подготовку Греции к греко-итальянской войне и немецкому вторжению на территорию Греции. Как военнослужащий играл важную роль в Балканских войнах и так называемом «Национальном расколе».

KENTPO EΛΛHNIKOY ΠOΛITISMOY – HELLENIC CULTURAL CENTER

44, Altufyevskoe shosse, office No 9

127566 Moscow, Russia

Tel.: +7 495 7084809; Tel./Fax: +7 495 7084810

e-mail: hcc@mail.ru info@hecucenter.ru

www.hecucenter.ru

Ο Μεταξάς αρχικά επέδειξε καρτερικότητα απέναντι στις ιταλικές προκλήσεις, προετοιμαζόμενος όμως ταυτοχρόνως για μια στρατιωτική αναμέτρηση στο πλευρό των Συμμάχων. Το μυστικό όπλο του Μεταξά ήταν η επιστράτευση με τα φύλλα πορείας. Ήταν μια πρωτοποριακή μέθοδος για την εποχή, όπου μπορούσε μέσα σε 2-3 εβδομάδες να συγκεντρώσει γρήγορα τον στρατό και να τον στείλει στο μέτωπο. Αυτό σε συνδυασμό με το ότι δεν έκανε ναρτίτερα επιστρατεύσεις ήταν το στοιχείο του αιφνιδιασμού για τους Ιταλούς, οι οποίοι πίστευαν ότι ο πόλεμος με την Ελλάδα θα ήταν εύκολος. Στις 28 Οκτωβρίου του 1940, στις 3 π.μ., ο Ιταλός πρέσβης επισκέφθηκε τον Μεταξά και του έδωσε τελεσίγραφο, με το οποίο ζητούσε να επιτραπεί η είσοδος των ιταλικών δυνάμεων στην Ελλάδα. Ο Μεταξάς αρνήθηκε να υπακούσει στο ιταλικό τελεσίγραφο για ελεύθερη είσοδο των ιταλικών στρατευμάτων στην Ελλάδα. Η απάντηση στο ιταλικό τελεσίγραφο θεωρείται από αρκετούς ιστορικούς αποτέλεσμα πίεσης της κοινής γνώμης, κατ' άλλους προσωπική ενέργεια και απόφαση. Σύγχρονοι ιστορικοί πιστεύουν ότι η απόφαση του Μεταξά ήταν αποτέλεσμα της εξωτερικής πολιτικής της κυβέρνησης, αφού η Ελλάδα προετοιμαζόταν χρόνια για επικείμενη επίθεση εχθρικών δυνάμεων. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η Ελλάδα τον Νοέμβριο του 1940 υπήρξε αποδέκτης προτάσεων εκ μέρους της Γερμανίας για παρέμβασή της προς ειρήνευση με την Ιταλία, τις οποίες ο Μεταξάς απέρριψε συνεπώς με τη στρατηγική της ευθυγράμμισης με τη Μεγάλη Βρετανία. Με την άρνησή του να υποκύψει στους Ιταλούς απέκτησε, έστω και προσωρινά, τη γενική αποδοχή, γεγονός που υποβοήθησε σημαντικά στην πανεθνική προσπάθεια για απόκρουση και απώθηση των Ιταλών. Ο Γεώργιος Σεφέρης θα γράψει έναν χρόνο αργότερα: «Όταν ήρθε η 28η, δεν μπόρεσε να ιδεί ότι τότε μόνο, και όχι στις εορτές του Σταδίου, ολόκληρος ο λαός ήταν μαζί του, μαζί με την απάντηση που έδωσε στον Grazzi την αυγή. Δεν μπόρεσε να καταλάβει ότι η ημέρα εκείνη δεν επικύρωσε αλλά καταργούσε την 4η Αυγούστου».

Μεταξас с самого начала продемонстрировал терпение перед итальянской провокацией, будучи готовым в то же время к сражению на стороне Союзников. Тайным оружием Μεταξаса была мобилизация по командировочному предписанию. Это был прогрессивный метод, при помощи которого он мог за 2-3 недели быстро собрать армию и послать ее на фронт. Эта новая тактика была неожиданной для итальянцев, которые думали, что война с Грецией будет легкой. 28 октября 1940 в 3 часа ночи посол Италии нанес визит Μεταξасу и предъявил ему ультиматум, в котором требовал разрешения на ввод итальянских войск на территорию Греции. Μεταξас отказался подчиниться итальянскому ультиматуму. Многие историки считают, что ответ на итальянский ультиматум явился результатом давления общественного мнения, другие – что это было

KENTPO EΛΛHNIKOY ΠOΛITICTMOY – HELLENIC CULTURAL CENTER

44, Altufyevskoe shosse, office No 9

127566 Moscow, Russia

Tel.: +7 495 7084809; Tel./Fax: +7 495 7084810

e-mail: hcc@mail.ru info@hecucenter.ru

www.hecucenter.ru

личным решением. Современные историки полагают, что решение Метаксаса - это результат иностранной политики правительства, так как Греция готовилась годами к предстоящему нападению вражеских сил. Нужно также отметить, что Греция в ноябре 1940 г. получала со стороны Германии предложения вмешаться с целью примирения с Италией, и эти предложения Метаксас отклонял одно за другим, придерживаясь стратегии союза с Великобританией. С отказом подчиниться итальянцам он достиг, хотя и ненадолго, всеобщего признания, которое значительно способствовало всенародному усилию для отпора и отражения итальянцев. Георгиос Сеферис напишет годом позже: «Когда наступило 28, он не мог видеть, что именно тогда, а не на торжествах на стадионе, весь народ был вместе с ним, вместе с ответом, который он дал Граци на рассвете. Невозможно было понять, что день тот не утвердит, а отменит «4 августа».

Ο Μεταξάς στο ημερολόγιο του ανέλυσε εκτενώς την απόφασή του σε ανακοίνωσή του προς τους ιδιοκτήτες και αρχισυντάκτες του Αθηναϊκού Τύπου στο Γενικό Στρατηγείο (ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία»), στις 30 Οκτωβρίου 1940. Αν αποδεχόταν το τελεσίγραφο, θα επαναλαμβανόταν ο Εθνικός Διχασμός του 1916, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να βρεθεί στον πόλεμο αποδυναμωμένη και με τις δυνάμεις της διασπασμένες. Φυσικά η Ιταλία, η Βουλγαρία, η Αγγλία και η Τουρκία θα εκμεταλλεύονταν το γεγονός και θα καταλάμβαναν αμφισβητούμενες περιοχές όπως τη Μακεδονία, το Αιγαίο, τη Θράκη κ.α. Ήταν λοιπόν κατά την άποψή του η ύστατη λύση για να διασφαλίσει τα συμφέροντα της Πατρίδας του. Επιπλέον πίστευε στην σίγουρη νίκη των αγγλοσαξονικών δυνάμεων και ότι η Ελλάδα θα αποκόμιζε τα Δωδεκάνησα.

Μεταξας в своем журнале проанализировал подробно свое решение о заявлении главным редакторам Афинской прессы в штаб верховного главнокомандующего (гостиница «Великобритания» 30 октября 1940 г.). Если бы ультиматум был принят, повторился бы национальный раскол 1916 г., и в результате Греция вступила бы в войну слабой и с разделенными силами. Конечно Италия, Болгария, Англия и Турция воспользовались бы случаем и захватили бы спорные районы, такие как Македония, Эгейское море и Фракия. Именно это было, по его мнению, окончательным решением - защищать интересы своей родины. К тому же он твердо верил в победу англосаксонских войск и в то, что Греция захватит Додеканес.

KENTPO EΛΛHNIKOY ΠOΛITISMOY – HELLENIC CULTURAL CENTER

44, Altufyevskoe shosse, office No 9

127566 Moscow, Russia

Tel.: +7 495 7084809; Tel./Fax: +7 495 7084810

e-mail: hcc@mail.ru info@hecucenter.ru

www.hecucenter.ru

Τον Ιανουάριο του 1941 οι Άγγλοι έκαναν πρόταση στον Μεταξά προκειμένου να φέρουν δυνάμεις στο μέτωπο της Ηπείρου. Ο Μεταξάς ζήτησε από τους Άγγλους 10 μεραρχίες μαζί με την ανάλογη αεροπορία. Οι Άγγλοι ανταπάντησαν ότι μπορούν να προσφέρουν 2 μεραρχίες με μικρή μόνο αεροπορική δύναμη. Τότε ο Μεταξάς απάντησε "Καλύτερα να μη μας στείλετε τίποτα". Το μόνο που θα καταφέρετε να κάνετε σε αυτή την περίπτωση είναι να προκαλέσετε επίθεση των Γερμανών. Ο Ιωάννης Μεταξάς απεβίωσε αιφνιδίως από βαριά φλεγμονή του φάρυγγος στις 29 Ιανουαρίου του 1941 και την πρωθυπουργία ανέλαβε ο Αλέξανδρος Κορυζής. Η κηδεία πραγματοποιήθηκε στις 31 Ιανουαρίου. Από πολλούς έχει υποστηριχθεί ότι ο θάνατός του ίσως και να οφείλεται σε επέμβαση των Άγγλων που δεν ήθελαν να επιτευχθεί συνθηκολόγηση της Ελλάδας με τη Γερμανία. Σύμφωνα με τον Μανιαδάκη, ο θάνατος του Μεταξά προήλθε από ιατρικά λάθη.

В январе 1941 г. англичане предложили Метаксасу привести войска на фронт Материковой Греции. Метаксас попросил у англичан 10 дивизий вместе с соответствующей авиацией. Англичане ответили, что могут предоставить только 2 дивизии с маленькой авиацией. Тогда Метакасас сказал: «Лучше не присылайте ничего. Единственное, что вам удастся сделать в этом случае, это вызвать наступление немцев». Иоаннис Метаксас скоропостижно скончался от глоточной флегмоны 29 января 1941 г. и премьер-министром стал Александрос Коризис. Похороны проходили 31 января. Многие утверждали, что смерть его, возможно, объясняется вмешательством англичан, которые не хотели осуществлять заключение договора Греции с Германией. По словам Маниадакиса, смерть Метаксаса произошла по причине врачебной ошибки.

Ως προς το ιστορικό «ΟΧΙ», τις πρώτες πρωινές ώρες της 28^{ης} Οκτωβρίου του 1940 η τότε Ιταλική Κυβέρνηση απέστειλε στην Ελλάδα τηλεσίγραφο, δια του Ιταλού Πρέσβη στην Αθήνα Εμανουέλε Γκράτσι, ο οποίος και το επέδωσε ιδιόχειρα στον Έλληνα Πρωθυπουργό Ιωάννη Μεταξά, στην οικία του δεύτερου, στην Κηφισιά, με το οποίο και απαιτούσε την ελεύθερη διέλευση του Ιταλικού στρατού από την Ελληνοαλβανική μεθόριο, προκειμένου στη συνέχεια να καταλάβει κάποια στρατηγικά σημεία του Βασιλείου της Ελλάδος, (λιμένες, αεροδρόμια κλπ.) για ανάγκες ανεφοδιασμού και άλλων διευκολύνσεων του στη μετέπειτα προώθησή του στην Αφρική.

KENTPO EΛΛHNIKOY ΠOΛITISMOY – HELLENIC CULTURAL CENTER

44, Altufyevskoe shosse, office No 9

127566 Moscow, Russia

Tel.: +7 495 7084809; Tel./Fax: +7 495 7084810

e-mail: hcc@mail.ru info@hecucenter.ru

www.hecucenter.ru

Что касается исторического «ОХИ», в первые утренние часы 28 октября 1940 г. правительство Италии отправило в Грецию ультиматум с послом Италии в Афинах Эммануэлем Грацци, который и вручил его премьер-министру Греции Иоаннису Метаксасу в резиденции последнего, в Кифисье. Ультиматум предъявлял требование разрешить свободный проход итальянских войск от греко-албанской границы для того, чтобы впоследствии понять, какие стратегические позиции, находящиеся во владении Греции (гавани, аэродромы и т.д.), требуют снабжения и другой помощи для дальнейшего продвижения в Африку.

Μετά την ανάγνωση του κειμένου ο Έλληνας Πρωθυπουργός έστρεψε το βλέμμα του στον Ιταλό Πρέσβη και του απάντησε στα γαλλικά (επίσημη διπλωματική γλώσσα) την ιστορική φράση: «*Alors, c'est la guerre*», (αλόρ, σε λα γκερ =Λοιπόν, αυτό σημαίνει πόλεμο), εκδηλώνοντας έτσι την αρνητική θέση επί των ιταμών ιταλικών αιτημάτων.

После прочтения послания греческий премьер-министр взглянул на посла Италии и ответил ему по-французски (на официальном дипломатическом языке) исторической фразой: «*Alors, c'est la guerre*» (Итак, это война), выразив таким образом отказ в ответ на наглое притязание итальянцев.

Ο ίδιος ο Γκράτσι στα απομνημονεύματά του, που εξέδωσε το 1945, περιγράφει τη σκηνή: «Έχω εντολή κ. πρωθυπουργέ να σας κάνω μία ανακοίνωση και του έδωσα το έγγραφο. Παρακολούθησα την συγκίνηση εις τα χέρια και εις τα μάτια του. Με σταθερή φωνή και βλέποντάς με κατάματα ο Μεταξάς μου είπε: αυτό σημαίνει πόλεμο. Του απήντησα ότι αυτό θα μπορούσε να αποφευχθεί. Μου απήντησε ΟΧΙ. Του πρόσθεσα ότι αν ο στρατηγός Παπάγος..., ο Μεταξάς με διέκοψε και μου είπε: ΟΧΙ! Έφυγα υποκλινόμενος με τον βαθύτερο σεβασμό, προ του γέροντος αυτού, που προτίμησε την θυσία αντί της υποδουλώσεως».

Сам Грацци в своих воспоминаниях, опубликованных в 1945 г., описывает сцену: «У меня распоряжение, господин премьер-министр, передать Вам сообщение», и дал ему документ. Проследил за волнением в его руках и глазах. Спокойным голосом и глядя прямо в глаза, Метаксас сказал мне: «Это война». Я ответил, что этого можно было бы избежать. Он ответил: НЕТ. Я добавил: «Если бы генерал Папагос...», но Метаксас меня прервал и сказал: «НЕТ!» Я ушел преисполненный глубочайшего уважения к этому старцу, который предпочел жертвы порабощению».

KENTPO EΛΛHNIKOY ΠOΛITISMOY – HELLENIC CULTURAL CENTER

44, Altufyevskoe shosse, office No 9

127566 Moscow, Russia

Tel.: +7 495 7084809; Tel./Fax: +7 495 7084810

e-mail: hcc@mail.ru info@hecucenter.ru

www.hecucenter.ru

Ο Έλληνας Πρωθυπουργός εκείνη τη στιγμή είχε εκφράσει το ελληνικό λαϊκό συναίσθημα, την άρνηση της υποταγής, και αυτή η άρνηση πέρασε στον τότε ελληνικό δημοσιογραφικό τύπο με την λέξη «ΟΧΙ». Σημειώνεται πως αυτούσια η λέξη ΟΧΙ παρουσιάστηκε για πρώτη φορά ως τίτλος στο κύριο άρθρο της εφημερίδας «Ελληνικό Μέλλον» του Ν. Π. Ευστρατίου στις 30 Οκτωβρίου του 1940.

Δύο ώρες μετά την παραπάνω επίδοση, ξεκίνησε ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος με εισβολή των ιταλικών στρατευμάτων στην Ήπειρο, οπότε η Ελλάδα αμυνόμενη ενεπλάκη στον πόλεμο.

Греческий премьер-министр в ту минуту выразил чувства всего народа Греции, отказ подчинения, и этот отказ вошел в греческую печать словом «ΟΧΙ» (НЕТ). Отмечается, что неизменное слово ОХИ появилось в первый раз как заголовок в передовой статье газеты «Будущее Греции» Н. П. Евстратиу 30 октября 1940 г.

Через 2 часа после этого заявления началась греко-итальянская война с вторжением итальянских войск на материк, и так Греция вступила в оборонительную войну.

KENTPO EΛΛHNIKOY ΠOΛITISMOY – HELLENIC CULTURAL CENTER

44, Altufyevskoe shosse, office No 9

127566 Moscow, Russia

Tel.: +7 495 7084809; Tel./Fax: +7 495 7084810

e-mail: hcc@mail.ru info@hecucenter.ru

www.hecucenter.ru